

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z wniosku E. S.
przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w G.
o prawo do wojskowej renty rodzinnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 grudnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. przyznaje radcy prawnej M. F. W. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) tytułem pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł powiększoną o podatek od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację E.S. od wyroku z dnia 5 grudnia 2012 r., którym Sąd Okręgowy w G. oddalił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji z dnia 5 lipca 2012 r. Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w G. odmawiającej przyznania prawa do wojskowej renty rodzinnej.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawczynie zarzuciła:
I. naruszenie prawa materialnego, tj.: 1) art. 24 pkt 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w

związku z art. 65, art. 67, art. 70 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna), przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że skarżąca nie była członkiem rodziny zmarłego wobec niepozostawania z nim w związku małżeńskim, podczas gdy skarżąca pozostawała ze zmarłym A. P. w wieloletnim związku konkubenckim i była dla niego osobą najbliższą; 2) art. 446 § 2 k.c. wobec jego niezastosowania, a w konsekwencji przeprowadzenie wykładni art. 24 pkt 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w związku z art. 65, art. 67, art. 70 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej z pominięciem przeprowadzania analizy, czy osobie bliskiej, której zmarły dostarczał dobrowolnie i stale środków utrzymania, może być przyznana renta rodzinna, w tym w odniesieniu do przepisu art. 67 ust. 1 Konstytucji RP; II. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. wobec dokonania oceny dowodów w sposób niewszechstronny, sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego, w tym z pominięciem dowodu z przesłuchania skarżącej w charakterze strony, pomimo że z okoliczności ujawnionych w toku postępowania wynika, że skarżąca pozostawała z A. P. w wieloletnim związku konkubenckim.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualne o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie „czy przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w tym przepisy art. 65 - 70 ustawy, mogą być interpretowane w związku z przepisem art. 446 § 2 k.c., w sytuacji gdy osoba zmarła (emerytowany wojskowy) dostarczała środków utrzymania osobie ubiegającej się o rentę rodzinną na podstawie w/w przepisów oraz ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, wobec wieloletniego pozostawania z tą osobą w związku konkubenckim, w kontekście przysługującego obywatelom uprawnienia do zabezpieczenia społecznego (przepis art. 67 ust. 1 Konstytucji RP)”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniających wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Formułowane przez skarżącą zagadnienie nie wymaga zaangażowania Sądu Najwyższego, gdyż składające się na nie przepisy prawa mają jasne brzmienie i nie budzą wątpliwości. Co prawda w myśl art. 67 ust. 1 Konstytucji RP obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego, jednak w zakresie i formie określonych ustawą. Niewątpliwie jest nią ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.). Przepisy art. 65-70 tej ustawy przyznają prawo do renty rodzinnej wyłącznie ustawowo określonej grupie podmiotów, będących krewnymi lub powinowatymi zmarłego, albo za takich uznanymi w tych przepisach. Nie budzi żadnych wątpliwości, że konkubina lub konkubent do tej grupy nie należą. W konsekwencji do renty rodzinnej, jak sama nazwa tego świadczenia wskazuje, uprawnieni są wyłącznie członkowie rodziny osoby zmarłej, z wyjątkiem małżonki rozwiedzionej, jeśli spełnia warunki określone

w art. 70 § 3 ustawy emerytalnej, co pozostaje w związku z art. 18 Konstytucji RP stanowiącym, że małżeństwo, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo pozostają pod ochroną i opieką państwa oraz art. 71 ust. 1 ustawy zasadniczej, nakazującego państwu uwzględnianie w swojej polityce społecznej i gospodarczej dobra rodziny (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 maja 2014 r., SK 61/13, OTK-A 2014 nr 5, poz. 52). Niewątpliwie art. 70 ust. 3 ustawy emerytalnej odwołuje się do „pozostawania we wspólności małżeńskiej”. Na tle tego przepisu Sąd Najwyższy niejednokrotnie również stwierdzał, że pozostawanie w tej wspólności dotyczy jedynie wdowy i nie ma zastosowania wobec rozwódki, choćby po rozwiązaniu małżeństwa pozostawała z byłym mężem w konkubinacie (np. wyrok z dnia 14 czerwca 2005 r., I UK 302/04, LEX nr 983693).

Negatywnie rozstrzygnięta jest również w judykaturze podnoszona przez skarżącą kwestia możliwości zastosowania w sprawie przepisów prawa cywilnego (np. art. 446 § 2 k.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się jednolicie, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych nie zawierają odpowiednika art. 300 k.p., zezwalającego na odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu cywilnego do stosunku pracy. Regulacja ta ma charakter szczególny i nie może być stosowana w drodze analogii do stosunków ubezpieczeniowych, które - w odróżnieniu od stosunków pracy - nie są regulowane przepisami prawa prywatnego. Oznacza to, że przepisy prawa cywilnego mogą być wprost stosowane w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłącznie w wypadku wyraźnego odesłania do nich przez normę prawa ubezpieczeń społecznych (por. szeroko w tym zakresie uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r., II UZP 1/10, OSNP 2010 nr 21-22, poz. 267 i powołane w nim orzeczenia).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.